

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-171-26

Druk nr 3267
Warszawa, 21 października 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Projekt ma charakter deregulacyjny oraz realizuje priorytet polityki Rady Ministrów.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Art. 1. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2026 r. poz. 508) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dziecku – oznacza to dziecko własne, dziecko przysposobione, dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, dziecko znajdujące się pod opieką prawną, dziecko znajdujące się pod opieką osoby, której powierzono sprawowanie nad nim bieżącej pieczy na podstawie orzeczenia sądu, dziecko umieszczone w pieczy zastępczej, dziecko znajdujące się pod opieką opiekuna tymczasowego dziecka, dziecko znajdujące się pod opieką opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia lub dziecko umieszczone w domu pomocy społecznej;”;

2) w art. 4 w ust. 2 po pkt 3b dodaje się pkt 3c w brzmieniu:

„3c) osobie, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, albo”;

3) w art. 5a dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Na dziecko znajdujące się pod opieką osoby, której powierzono sprawowanie nad nim bieżącej pieczy na podstawie orzeczenia sądu, świadczenie wychowawcze przysługuje wyłącznie tej osobie.”;

4) w art. 13:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują:

- 1) z urzędu, na kolejny okres świadczeniowy – w przypadku osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, którym na dzień 31 maja danego roku zostało przyznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenie wychowawcze na dane dziecko;
- 2) na wniosek – w przypadku osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, ubiegających się o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dziecko, na które

prawo do świadczenia wychowawczego nie jest im ustalone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sposób, o którym mowa w pkt 1.”,

b) w ust. 3 w pkt 1 w lit. b wyrazy „w przypadku opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, opiekuna tymczasowego dziecka i opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia” zastępuje się wyrazami „w przypadku opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka i opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia”,

c) w ust. 4 w pkt 3 po lit. b dodaje się lit. ba w brzmieniu:

„ba) orzeczenie sądu opiekuńczego o powierzeniu sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem,”,

d) ust. 21 otrzymuje brzmienie:

„21. Banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, minister właściwy do spraw rodziny oraz podmiot udostępniający system teleinformatyczny wskazany w informacji, o której mowa w ust. 6, których systemy teleinformatyczne, o których mowa odpowiednio w ust. 5 pkt 2, 3 albo 4, są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, mogą przechowywać dane objęte treścią wniosków i załączników do wniosków w celu złożenia tych wniosków i załączników do wniosków oraz przeprowadzania procesów reklamacyjnych dotyczących składania tych wniosków i załączników do wniosków.”,

e) po ust. 21 dodaje się ust. 21a w brzmieniu:

„21a. Banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, minister właściwy do spraw rodziny oraz podmiot udostępniający system teleinformatyczny wskazany w informacji, o której mowa w ust. 6, których systemy teleinformatyczne, o których mowa odpowiednio w ust. 5 pkt 2, 3 albo 4, są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, przechowują dane objęte treścią wniosków i załączników do wniosków przez okres nie dłuższy niż 10 lat od dnia złożenia tych wniosków i załączników do wniosków. Informacje objęte treścią wniosków i załączników do wniosków usuwa się niezwłocznie po upływie tego okresu przechowywania.”;

5) w art. 13a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia osobie ubiegającej się o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz osobie, której ustalił prawo do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, informację o przyznaniu świadczenia wychowawczego na jej profilu informacyjnym. Informacja o przyznaniu świadczenia wychowawczego lub zawiadomienie o umieszczeniu tej informacji na profilu informacyjnym mogą zostać przesłane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osobie ubiegającej się o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego lub osobie, której przedłużono prawo do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, na wskazany we wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego adres poczty elektronicznej lub numer telefonu.”;

6) w art. 14:

a) w ust. 2 w pkt 1 lit. ha otrzymuje brzmienie:

„ha) informacje, czy osoba uprawniona jest rodzicem, opiekunem faktycznym dziecka, opiekunem prawnym dziecka, osobą, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekunem tymczasowym dziecka, opiekunem dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia, dyrektorem domu pomocy społecznej, rodziną zastępczą, osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorem regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorem interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego,”;

b) w ust. 2a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) lit. f nie stosuje się do opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka oraz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia;”;

7) w art. 14a w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pkt 4 nie stosuje się do opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka oraz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia;”;

8) w art. 17 w ust. 1 w pkt 2 po lit. f dodaje się lit. fa w brzmieniu:

„fa) informację o powierzeniu sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem, ze wskazaniem sądu powierzającego sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem, daty wydania orzeczenia oraz sygnatury sprawy,”;

9) w art. 18:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prawo do świadczenia wychowawczego ustala się na dziecko, począwszy od:

- 1) początku okresu, o którym mowa w ust. 1, do końca tego okresu – w przypadku osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego, które na dzień 31 maja danego roku mają przyznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenie wychowawcze na dane dziecko;
- 2) miesiąca, w którym wpłynął wniosek, do końca okresu, o którym mowa w ust. 1, niewcześnie niż od dnia odpowiednio urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką, powierzenia przez sąd sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem, przysposobienia dziecka lub faktycznego umieszczenia dziecka w domu pomocy społecznej albo w pieczy zastępczej – w przypadku osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego na dziecko, które nie spełniają warunków określonych w pkt 1.”,

b) w ust. 2a zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką, przysposobienia dziecka, powierzenia sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu lub faktycznego umieszczenia dziecka w domu pomocy społecznej lub w pieczy zastępczej, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, prawo to ustala się od miesiąca odpowiednio urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką, powierzenia sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, przysposobienia dziecka lub faktycznego umieszczenia dziecka w domu pomocy społecznej lub pieczy zastępczej do końca okresu, o którym mowa w ust. 1.”,

c) ust. 2b i 2c otrzymują brzmienie:

„2b. Jeżeli w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia śmierci rodzica, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka, opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju

pochodzenia, dyrektora domu pomocy społecznej, rodzica zastępczego, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, którym zostało przyznane świadczenie wychowawcze, drugi rodzic, opiekun faktyczny dziecka, opiekun prawny dziecka, osoba, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekun tymczasowy dziecka, opiekun dziecka wskazany przez władze kraju pochodzenia, dyrektor domu pomocy społecznej, rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektor interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dane dziecko, prawo to ustala się, począwszy od dnia śmierci rodzica, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka, opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia, dyrektora domu pomocy społecznej, rodzica zastępczego, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, niewcześniejsz jednak niż od pierwszego dnia miesiąca następującego po ostatnim miesiącu, za który zmarłemu rodzicowi, opiekunowi faktycznemu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka, osobie, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekunowi tymczasowemu dziecka, opiekunowi dziecka wskazanemu przez władze kraju pochodzenia, dyrektorowi domu pomocy społecznej, rodzicowi zastępczemu, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego wypłacono ostatnie świadczenie wychowawcze.

2c. Jeżeli w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia śmierci rodzica, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna

tymczasowego dziecka, opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia, dyrektora domu pomocy społecznej, rodzica zastępczego, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, z których wniosku toczyło się postępowanie o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, i postępowanie to nie zostało jeszcze zakończone, drugi rodzic, opiekun faktyczny dziecka, opiekun prawny dziecka, osoba, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekun tymczasowy dziecka, opiekun dziecka wskazany przez władze kraju pochodzenia, dyrektor domu pomocy społecznej, rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektor interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dane dziecko, prawo to ustala się drugiemu rodzicowi, opiekunowi faktycznemu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka, osobie, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekunowi tymczasowemu dziecka, opiekunowi dziecka wskazanemu przez władze kraju pochodzenia, dyrektorowi domu pomocy społecznej, rodzicowi zastępczemu, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, przyjmując za datę złożenia wniosku datę złożenia wniosku przez zmarłego rodzica, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osobę, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka, opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia, dyrektora domu pomocy społecznej, rodzica zastępczego, osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.”;

- 10) w art. 19 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W przypadku gdy osoba uprawniona do ustalenia jej prawa do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1 złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozostawia taki wniosek bez rozpatrzenia.”;

11) w art. 20 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Do osób, którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił prawo do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.”;

12) w art. 21 uchyla się ust. 3–6;

13) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. 1. W przypadku zbiegu prawa rodziców, opiekunów prawnych dziecka, osób, którym powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, lub opiekunów faktycznych dziecka do świadczenia wychowawczego świadczenie to wypłaca się temu z rodziców, opiekunów prawnych dziecka, osób, którym powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, lub opiekunów faktycznych dziecka, który faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem.

2. Jeżeli opieka nad dzieckiem jest sprawowana równocześnie przez oboje rodziców, opiekunów prawnych dziecka, przez obie osoby, którym powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, lub przez oboje opiekunów faktycznych dziecka, świadczenie wychowawcze wypłaca się temu, kto pierwszy złoży wniosek.

3. W przypadku gdy po złożeniu wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego przez rodzica, opiekuna prawnego dziecka, osobę, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, lub opiekuna faktycznego dziecka lub po ustaleniu tym osobom prawa do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1 drugi rodzic, opiekun prawny dziecka, osoba, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, lub opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w związku z opieką nad tym samym dzieckiem, Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustala, kto sprawuje opiekę, i w tym celu może zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy

społecznej, w celu ustalenia osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem. Przepis art. 15 ust. 2 stosuje się.”;

14) w art. 25 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Za nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze nie uznaje się świadczenia przyznanego rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka, osobie, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, albo opiekunowi faktycznemu dziecka, który zmarł, pobranego przez rodzica, opiekuna prawnego dziecka, osobę, której powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu, albo opiekuna faktycznego dziecka, którym zostało ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na podstawie art. 18 ust. 2b.”;

15) w art. 29:

a) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 4 pkt 2, są finansowane z przekazywanej przez wojewodę dotacji celowej na realizację świadczenia wychowawczego.”,

b) uchyla się ust. 7.

Art. 2. 1. Do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z dostosowaniem systemów teleinformatycznych do zmian wprowadzanych w ustawie zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 793 i 1347).

2. Zamawiający, w terminie 7 dni od dnia udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza w Biuletynie Zamówień Publicznych informację o udzieleniu tego zamówienia, w której podaje:

- 1) nazwę i adres siedziby zamawiającego;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy lub informację o zawarciu umowy drogą elektroniczną;
- 3) opis przedmiotu umowy, z wyszczególnieniem odpowiednio liczby rzeczy lub innych dóbr oraz zakresu usług;
- 4) cenę albo cenę maksymalną, jeżeli cena nie jest znana w chwili zamieszczenia ogłoszenia;
- 5) okoliczności faktyczne uzasadniające udzielenie zamówienia bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych;
- 6) nazwę (firmę) podmiotu albo imię i nazwisko osoby, z którymi została zawarta umowa.

Art. 3. Przepisy art. 13 ust. 1, art. 13a ust. 2, art. 18 ust. 2, art. 19 ust. 3a, art. 20 ust. 5, art. 21 i art. 22 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego i wypłacie świadczenia wychowawczego na okres świadczeniowy rozpoczynający się w dniu 1 czerwca 2027 r.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 4 lit. a, pkt 5, pkt 9 lit. a i pkt 10–13 oraz art. 3, które wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2027 r.

UZASADNIENIE

Celem projektowanej nowelizacji ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 508), zwanej dalej „ustawą”, jest uproszczenie i usprawnienie procesu przyznawania świadczenia wychowawczego (tzw. 800+) przez wprowadzenie mechanizmu automatycznego ustalania prawa do tego świadczenia na kolejny okres świadczeniowy, bez konieczności corocznego osobistego składania przez rodziców lub opiekunów dzieci nowych wniosków.

Ponadto, realizując postulat Rzecznika Praw Dziecka, projektowana nowelizacja będzie obejmować także doprecyzowanie katalogu osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego przez umożliwienie otrzymywania świadczenia wychowawczego osobom, którym powierzono sprawowanie, na mocy orzeczenia sądu, bieżącej pieczy nad dzieckiem.

Mechanizm automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego

Obecnie, zgodnie z ustawą, rodzice (oraz inne osoby uprawnione) w celu otrzymania świadczenia wychowawczego muszą co roku składać wniosek o ustalenie prawa do tego świadczenia na kolejny okres świadczeniowy (rozpoczynający się dnia 1 czerwca danego roku i kończący się dnia 31 maja następnego roku). Po złożeniu wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej „ZUS”, ustala im prawo do świadczenia. Jeżeli sytuacja danej rodziny nie zmieni się (czy też nie dojdzie do zmiany danych osobowych), wniosek składany na kolejny okres świadczeniowy jest w zasadzie powieleniem poprzedniego wniosku, zawierającego takie same informacje i dane osobowe, którymi ZUS już dysponuje. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia w obsłudze świadczenia wychowawczego, jest zasadne wprowadzenie mechanizmu, dzięki któremu rodzice (oraz inne osoby uprawnione) nie będą już musieli co roku składać wniosku, aby otrzymać świadczenie wychowawcze (pod warunkiem że w żaden sposób nie zmieni się ich sytuacja, mająca wpływ na prawo do świadczenia w porównaniu do sytuacji z roku ubiegłego). Prawo do świadczenia wychowawczego ZUS będzie ustalał samodzielnie, co roku, w oparciu o posiadane dane i informacje. Należy w tym miejscu zauważyć, że projektowane zmiany nie zakładają możliwości przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na okres dłuższy niż rok – zakładają jedynie brak konieczności corocznego wnioskowania.

Powyższe założenia zostaną zrealizowane w ten sposób, że osobom, które na dzień 31 maja danego roku mają przyznane świadczenie wychowawcze na dane dziecko, ZUS, z urzędu, będzie

ustalał prawo do świadczenia wychowawczego na kolejny okres świadczeniowy. Mechanizmem automatycznego przedłużenia prawa do świadczenia na kolejny okres świadczeniowy bez konieczności składania wniosku zostaną zatem objęte te osoby, którym ZUS wcześniej przyznał świadczenie wychowawcze do końca danego okresu świadczeniowego, czyli do dnia 31 maja danego roku. Samo ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego dla ww. osób z urzędu będzie możliwe dużo wcześniej (przed dniem 31 maja). ZUS zidentyfikuje te osoby – na podstawie swojej bazy danych, w której figurują osoby z przyznaniem do końca okresu świadczeniowego, czyli do dnia 31 maja, prawem do świadczenia wychowawczego. Przyznanie świadczenia wychowawczego przez ZUS, zarówno z urzędu (w opisanym trybie), jak i na wniosek (tak jak dotychczas), nie będzie wymagało wydania decyzji administracyjnej. Tak jak dotychczas, informację o przyznaniu świadczenia wnioskodawca otrzyma na swój profil na PUE/eZUS.

Z kolei osoby, które nie mają na dane dziecko ustalonego prawa do świadczenia wychowawczego na dzień 31 maja danego roku (tj. ostatni dzień danego okresu świadczeniowego), będą musiały, tak jak dotychczas, złożyć wniosek o świadczenie na to dziecko (dzieci), aby otrzymać świadczenie po raz pierwszy, co z kolei umożliwi ZUS-owi automatyczne odnawianie prawa do świadczenia na to dziecko na kolejne okresy świadczeniowe. Niezależnie od powyższego niezmiennie będzie obowiązywać zasada obowiązku powiadomienia ZUS o każdej zmianie mającej wpływ na prawa do świadczenia wychowawczego czy też o zmianie danych osobowych.

Szczególne uwagi należy zwrócić na konieczność zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania i wyjeździe członków rodziny za granicę. Zamieszkanie lub podjęcie pracy w innym państwie może mieć wpływ na zmianę państwa w pierwszej kolejności właściwego do ustalenia prawa do świadczenia w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Umożliwienie otrzymywania świadczenia wychowawczego przez osoby, którym powierzono sprawowanie, na mocy orzeczenia sądu, bieżącej pieczy nad dzieckiem

Ustawa stanowi, że świadczenie wychowawcze przysługuje matce albo ojcu, albo opiekunowi faktycznemu dziecka (osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka), albo opiekunowi prawnemu dziecka, albo opiekunowi tymczasowemu dziecka, albo opiekunowi dziecka wskazanemu przez władze kraju pochodzenia, albo dyrektorowi domu pomocy społecznej, albo rodzinie zastępczej, albo

osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, albo dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, albo dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. Katalog ten obejmuje osoby, które, zgodnie z odrębnymi przepisami, mają prawo i obowiązek opieki nad dzieckiem. Należy jednak zauważyć, że w praktyce orzeczniczej sądów rodzinnych niejednokrotnie zdarzają się sytuacje powierzenia danej osobie sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem. Ponieważ taki sposób powierzenia sprawowania opieki nie jest unormowany w przepisach powszechnych (nie mieści się także w pojęciu pieczy zastępczej), również ustawa nie odnosi się do niego w powyższym katalogu. W efekcie, jeżeli osoba, której sąd powierzył sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem, złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, ZUS jej tego prawa odmówi. Z tego względu osoby te kierują swoją sprawę na ścieżkę odwoławczą i sądy częstokroć przyznają im prawo do świadczenia.

Na omawiany problem niejednokrotnie zwracał uwagę ministrowi właściwemu do spraw rodziny Rzecznik Praw Dziecka.

W związku z powyższym projektowana ustawa zakłada wprowadzenie do katalogu osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego również osób, którym sąd powierzył sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu. Osoby te będą usytuowane w ustawie w sposób analogiczny jak opiekunowie prawni.

Inne zmiany

1. W projektowanej ustawie zastosowano zmianę przepisów, która pozwoli na przechowywanie przez podmioty pośredniczące w składaniu wniosków do ZUS danych z wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz załączników do wniosków przez okres nie dłuższy niż 10 lat od złożenia wniosku, w celu złożenia wniosku oraz przeprowadzania procesów reklamacyjnych. Jest to zasadne w kontekście sprawnego rozpatrywania reklamacji osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze. Zmiana ta jest zasadna w szczególności z perspektywy użytkowników systemów teleinformatycznych wykorzystywanych do składania wniosków o świadczenie wychowawcze. Umożliwi ona osobom uprawnionym dostęp do historii złożonych wniosków i załączników, w tym także przekazanych do ZUS, co obecnie jest niemożliwe z uwagi na obowiązujący wymóg niezwłocznego usuwania danych po potwierdzeniu złożenia wniosku przez ZUS. Projektowana regulacja pozwoli również na sprawniejsze rozpatrywanie reklamacji związanych z procesem składania wniosków. Należy

wyjaśnić, że konieczność przeprowadzenia takiego postępowania reklamacyjnego, potwierdzającego złożenie w danym terminie wniosku o świadczenie wychowawcze, może pojawić się w każdym czasie, także po przekazaniu złożonego wniosku z załącznikami do ZUS, i ma istotne znaczenie z punktu widzenia osoby wnioskującej o to świadczenie. Po upływie okresu przechowywania danych, tj. po maksymalnie 10 latach od dnia złożenia wniosku lub załącznika, dane będą podlegały niezwłocznemu usunięciu.

2. W projektowanej ustawie wprowadzono zmiany precyzujące dotyczące opiekuna tymczasowego dziecka i opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia. Doprecyzowanie polega na wskazaniu tych osób również w art. 2 pkt 5, art. 14 w ust. 2 w pkt 1 lit. ha i art. 18 ust. 2b i 2c ustawy. Celem tych zmian jest usunięcie dostrzeżonych nieścisłości oraz zapewnienie spójności i zgodności obowiązujących regulacji.
3. Dodano przepis uszczegółowiający (art. 29 ust. 4a ustawy) dotyczący sposobu finansowania kosztów obsługi świadczeń wychowawczych wypłacanych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług przez powiaty na rzecz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia (art. 9b ustawy), stanowiący, że koszty te będą finansowane z przekazywanej przez wojewodę dotacji celowej na realizację świadczenia wychowawczego. Regulacja ta nie powoduje wzrostu wydatków sektora finansów publicznych (koszty realizacji zadania są zawarte w ramach środków przewidzianych w OSR do ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 203), ma jedynie charakter techniczny, wskazujący źródło i sposób sfinansowania kosztów obsługi. Środki na finansowanie kosztów obsługi będą zabezpieczane corocznie w budżecie państwa. Wojewodowie będą mogli przenosić te środki finansowe w trybie art. 171 ust. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.) lub środki te będą mogły być uruchamiane w trybie art. 154 ust. 1 tej ustawy.
4. Aby ZUS mógł odpowiednio przygotować system teleinformatyczny do zastosowania po raz pierwszy rozwiązań z zakresu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego na okres świadczeniowy 2027/2028, jest niezbędne wyłączenie stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 793), zwanej dalej „ustawą Pzp”. W tym zakresie należy zauważyć, że projektowane wyłączenie stosowania przepisów o zamówieniach publicznych w zdecydowanej części nie

dotyczy zamówień na usługi społeczne w rozumieniu art. 7 pkt 34 ustawy Pzp, to jest zamówień na usługi wymienione odpowiednio w załączniku XIV do dyrektywy 2014/24/UE oraz załączniku XVII do dyrektywy 2014/25/UE. Usługi społeczne obejmują m.in. usługi na rzecz osób, takie jak niektóre usługi społeczne, zdrowotne i edukacyjne, które ze względu na swój charakter mają ograniczony wymiar transgraniczny (*vide* motyw 114 preambuły dyrektywy 2014/24/UE), podczas gdy zamówienia objęte projektowanym wyłączeniem dotyczyłyby w przeważającej części zamówień z zakresu informatyki. Oznacza to, że ZUS będzie obowiązany prowadzić zakupy i modyfikacje systemów informatycznych w procedurze przetargowej.

W ostatnich latach średni czas trwania przetargu w Polsce przekraczał 90 dni. Należy zauważyć, że duże przetargi informatyczne w sferze publicznej nie tylko dotyczą największych i najbardziej skomplikowanych w Polsce systemów informatycznych, ale zawsze były przedmiotem ostrej walki konkurencyjnej między wykonawcami, co wiąże się ze wzmożonym korzystaniem przez wykonawców ze środków ochrony prawnej (odwołań do Krajowej Izby Odwoławczej i skarg do sądu okręgowego). Skutkiem takiego stanu rzeczy jest dłuższy niż średnia krajowa czas trwania postępowań przetargowych w ZUS.

Zakres przedsięwzięcia i jednocześnie przewidziany czas wejścia w życie projektowanej ustawy *de facto* uniemożliwia ZUS przeprowadzenie którejkolwiek z konkurencyjnych procedur przewidzianych w ustawie Pzp, nie mówiąc o tym, że sama realizacja umów, mających za przedmiot modyfikację systemów Zakładu, również może potrwać kilka miesięcy. ZUS będzie więc postawiony w sytuacji, w której będzie zmuszony do skorzystania z trybu zamówień z wolnej ręki, a więc procedury niekonkurencyjnej. Należy jednak pamiętać, że skorzystanie z tego trybu postępowania może być zaskarżone do Krajowej Izby Odwoławczej, co wstrzyma bieg postępowania. Z kolei kontynuacja postępowania i zawarcie umowy bez oczekiwania na rozstrzygnięcie Krajowej Izby Odwoławczej zawsze rodzi ryzyko unieważnienia zawartej umowy. W konsekwencji jest możliwa sytuacja, w której Zakład nie będzie mógł przygotować się do wdrożenia systemu teleinformatycznego służącego do realizacji ustawy. Jedynym sposobem uniknięcia tego ryzyka jest zawarcie w projektowanej ustawie wyłączenia stosowania ustawy Pzp.

Termin wejścia nowelizacji w życie i wdrożenie projektowanych rozwiązań

Ustawa, co do zasady, wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem

przepisów dotyczących mechanizmu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego, które wejdą w życie z dniem 1 lutego 2027 r.

14-dniowy termin wejścia w życie obejmować będzie przepisy:

- 1) stanowiące o umożliwieniu otrzymywania świadczenia wychowawczego przez osoby, którym powierzono sprawowanie, na mocy orzeczenia sądu, bieżącej pieczy nad dzieckiem;
- 2) stanowiące o przechowywaniu przez 10 lat w systemie teleinformatycznym utworzonym przez ministra właściwego do spraw rodziny danych z wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego;
- 3) precyzujące, dotyczące opiekuna tymczasowego dziecka i opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia;
- 4) wyłączenia stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych;
- 5) doprecyzowujące sposób finansowania kosztów obsługi świadczeń wypłacanych w formie rzeczowej i w formie opłacania usług przez powiaty na rzecz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia.

Termin wejścia w życie przepisów dotyczących mechanizmu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego, tj. dzień 1 lutego 2027 r., jest związany z wynikającym obecnie z ustawy terminem przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze na następny okres świadczeniowy (wnioski te przyjmowane są od dnia 1 lutego każdego roku). Dzięki takiemu rozwiązaniu osoby posiadające ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na okres świadczeniowy 2026/2027 nie będą już musiały składać wniosków na okres świadczeniowy 2027/2028. Ponadto wyżej omówione rozwiązania dotyczące mechanizmu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego będą wymagały wprowadzenia przez ZUS zmian systemów teleinformatycznych służących do obsługi świadczenia wychowawczego. Niezbędne będzie więc zapewnienie odpowiedniego *vacatio legis* dla ZUS na przygotowanie i wdrożenie zmian w tych systemach – stąd, przepisem przejściowym art. 3, jako możliwy termin zastosowania po raz pierwszy rozwiązań z zakresu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego wskazano okres świadczeniowy 2027/2028, który rozpocznie się w dniu 1 czerwca 2027 r.

Deregulacyjny i priorytetowy charakter projektu

Projekt ma charakter deregulacyjny oraz wpisuje się w Priorytet P43 z Wykazu Priorytetów

Polityki Członków Rady Ministrów wg Obszarów, to jest „Przegląd i uporządkowanie systemów świadczeń mające na celu zwiększenie ich dostępności, przejrzystości, sprawiedliwości. Analiza dostępnych świadczeń pod kątem zabezpieczanych ryzyk socjalnych”, w szczególności w punkt 5 „Uproszczenie systemu świadczeń skierowanych do rodzin z dziećmi poprzez ich usystematyzowanie i dostosowanie do potrzeb rodzin o najniższych dochodach. Coroczna weryfikacja kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania świadczeń” oraz punkt 6 „Cyfryzacja procesu podejmowania decyzji oraz modernizacja systemu polityki społecznej poprzez wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych”.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

W ocenie projektodawcy zawarte w projekcie regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega on notyfikacji. Ponadto projekt nie podlega notyfikacji usługowej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936).

W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Aleksandra Gajewska, Sekretarz Stanu w MRPiPS Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Tomasz Pactwa, Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tel. 538117230 e-mail: Tomasz.Pactwa@mrpips.gov.pl	Data sporządzenia 10 września 2026 r. Źródło: Projekt deregulacyjny (MRPiPS-29-322)/priorytetowy (P43) Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UDER106
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt ma charakter deregulacyjny oraz wpisuje się w Priorytet P43 z Wykazu Priorytetów Polityki Członków Rady Ministrów wg Obszarów, tj. „Przegląd i uporządkowanie systemów świadczeń mające na celu zwiększenie ich dostępności, przejrzystości, sprawiedliwości. Analiza dostępnych świadczeń pod kątem zabezpieczanych ryzyk socjalnych”, w szczególności w punkt 5 „Uproszczenie systemu świadczeń skierowanych do rodzin z dziećmi poprzez ich usystematyzowanie i dostosowanie do potrzeb rodzin o najniższych dochodach. Coroczna weryfikacja kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania świadczeń” oraz punkt 6 „Cyfryzacja procesu podejmowania decyzji oraz modernizacja systemu polityki społecznej poprzez wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych”.

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jest uproszczenie i usprawnienie procesu przyznawania świadczenia wychowawczego (tzw. 800+) przez wprowadzenie mechanizmu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia na kolejne okresy świadczeniowe, bez konieczności corocznego składania przez rodziców lub opiekunów dzieci nowych wniosków. W tym zakresie projekt:

- 1) realizuje postulat deregulacyjny (MRPiPS-29-322) w zakresie ograniczenia zbędnych obowiązków administracyjnych nakładanych na obywateli oraz realizację wyżej wskazanego priorytetu z Wykazu Priorytetów Polityki Członków Rady Ministrów;
- 2) służy zwiększeniu wygody i ułatwieniu dostępu do świadczenia przez automatyczne odnowienie prawa do świadczenia wychowawczego na podstawie danych już posiadanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej „ZUS”, który jest realizatorem świadczenia wychowawczego, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości modyfikacji danych przez rodzica w przypadku zmian w sytuacji rodzinnej;
- 3) zwiększa efektywność i ogranicza koszty obsługi realizacji świadczenia wychowawczego po stronie administracji publicznej, w szczególności ZUS, przez cyfryzację i automatyzację procesów;
- 4) zapewnia ciągłość wypłaty świadczenia wychowawczego bez konieczności każdorazowego wnioskowania przez osoby uprawnione.

Ponadto celem projektu jest jasne uregulowanie spraw związanych z przysługiwaniem świadczenia wychowawczego osobom, którym powierzono sprawowanie, na mocy orzeczenia sądu, bieżącej pieczy nad dzieckiem. W obecnym kształcie ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2026 r. poz. 508) w katalogu osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego nie przewiduje, aby osobom, którym powierzono sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem, przysługiwało prawo do świadczenia wychowawczego. Bieżąca piecza nad dzieckiem nie jest też jasno uregulowana w innych przepisach prawa. Niemniej sądy rodzinne często wydają orzeczenia o ustanowieniu takiej pieczy, a osoby ją sprawujące, ubiegające się w ZUS o świadczenie wychowawcze, otrzymują decyzje odmowne. Finalnie jednak, w wyniku skarg składanych od decyzji Prezesa ZUS do wojewódzkich sądów administracyjnych, osoby te powszechnie uzyskują świadczenia wychowawcze – jest to od lat korzystna linia orzecznicza.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W związku z powyżej omówionymi celami planuje się nowelizację ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, obejmującą:

- 1) wprowadzenie automatycznego ustalania prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny okres świadczeniowy. Uproszczenie będzie polegać na automatycznym, corocznym ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny roczny okres świadczeniowy bez konieczności składania wniosku przez osoby uprawnione do tego świadczenia. Równocześnie osobie uprawnionej zostanie pozostawiona możliwość modyfikacji danych

przekazanych we wniosku, jeżeli sytuacja rodzinna ulegnie zmianie. Jeżeli nie nastąpi modyfikacja – prawo będzie automatycznie ustalane na podstawie przedstawionych wcześniej danych;

- 2) pozostawienie wnioskowania przez osobę uprawnioną o świadczenie wychowawcze na dane dziecko – na przykład w przypadku urodzenia dziecka czy powrotu rodziców z dzieckiem z zagranicy.

Powyższe rozwiązanie będzie wymagało wprowadzenia przez ZUS zmian systemów teleinformatycznych do obsługi świadczenia wychowawczego. Niezbędne będzie więc zapewnienie odpowiedniego *vacatio legis* dla ZUS na przygotowanie i wdrożenie zmian powyższych systemów teleinformatycznych – stąd jako możliwy termin wprowadzenia projektowanych rozwiązań należy wskazać okres świadczeniowy 2027/2028, który rozpocznie się od dnia 1 czerwca 2027 r.

Ponadto, realizując postulat Rzecznika Praw Dziecka, nowelizacja wyżej wymienionej ustawy będzie obejmować także doprecyzowanie katalogu osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego przez umożliwienie otrzymywania tego świadczenia osobom, którym powierzono sprawowanie, na mocy orzeczenia sądu, bieżącej pieczy nad dzieckiem.

Nowelizacja zawiera również przepis uszczegółwiający dotyczący sposobu finansowania kosztów obsługi świadczeń wychowawczych wypłacanych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług przez powiaty na rzecz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Rozwiązanie polegające na długookresowym, automatycznie odnawialnym prawie do świadczeń rodzinnych (child benefit) funkcjonuje na przykład w Niderlandach – świadczenie Kinderbijslag oraz w Niemczech – świadczenie Kindergeld.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
ZUS			Konieczność dostosowania systemów informatycznych
Rodziny z dziećmi	4,5 mln	Szacunek na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego	Brak konieczności corocznego składania wniosku o świadczenie wychowawcze

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936). Termin na zajęcie stanowiska w ramach konsultacji i opiniowania wynosił 21 dni. Projekt nie został przekazany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, ponieważ nie zawiera przepisów dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego ani polityki państwa wobec samorządu terytorialnego.

Regulacje zawarte w projekcie nie dotyczą zakresu działań związków zawodowych ani organizacji pracodawców, w związku z tym projekt nie został przekazany do opinii związków zawodowych, organizacji pracodawców i Rady Dialogu Społecznego.

Projekt ustawy został przesłany do opinii ZUS.

Projekt został skierowany do konsultacji publicznych i opiniowania, które trwały od dnia 20 kwietnia 2026 r. do dnia 11 maja 2026 r., z zachowaniem ustawowych terminów zgłaszania uwag.

W ramach etapu konsultacji uwagi zgłosił ING Bank Śląski S.A. (uwagi te, po ich dokładnej analizie, nie zostały uwzględnione).

Uwagi w ramach opiniowania zgłosił Zakład Ubezpieczeń Społecznych (uwagi te zostały uzgodnione) oraz Urząd Ochrony Danych Osobowych (uwagi te, po ich dokładnej analizie, nie zostały uwzględnione).

Treść uwag i uzasadnienie ich nieuwzględnienia zostały opisane w załącznikach do raportu z konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												

pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem	0	8,1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	17,1
budżet państwa	0	8,1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	17,1
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem	0	-8,1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-17,1
budżet państwa	0	-8,1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-17,1
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania	Budżet państwa, część 73 – ZUS. Proponowane rozwiązania nie spowodują wzrostu wydatków sektora finansów publicznych i zostaną sfinansowane w ramach kosztów obsługi ZUS zaplanowanych na realizację ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wartość projektu: według szacunków przedstawionych przez ZUS koszt dostosowania systemów teleinformatycznych ZUS do proponowanych zmian wyniósłby ok. 8 mln zł oraz ok. 80 tys. zł comiesięcznie na serwis systemów. Realizacja proponowanych w przepisach zmian wymaga wprowadzenia modyfikacji w istniejącym oprogramowaniu o nowe rozwiązania: 1) utworzenie mechanizmu duplikującego wnioski o świadczenie wychowawcze (800+) z poprzedniego okresu; 2) systemowe ograniczenie ryzyka nadpłat– system będzie wybierać z bazy wniosków i wypłaconych świadczeń wnioski SW-R, SW-O oraz SW-D, w których świadczenie 800 zł było wypłacane w pełnej wysokości, w całym okresie świadczeniowym lub w okresie od pierwszorazowego zgłoszenia dziecka do wypłaty świadczenia; 3) systemową weryfikację w razie dublowania wniosku – system będzie dokonywać porównania, czy dla dublowanego wniosku w systemie występuje wniosek złożony przez klienta (mimo braku obowiązku), i w przypadku braku różnic będzie dokonywać rozpatrzenia sprawy; 4) mechanizm weryfikacji, czy dla zdublowanych wniosków pojawił się wniosek innego wnioskodawcy na to samo dziecko – w takiej sytuacji system wystawi wniosek złożony i zdublowany do ręcznej obsługi; 5) w przypadku gdy świadczenie na jedno dziecko jest wypłacane w kwocie 400 zł na dwoje wnioskodawców ze względu na występowanie opieki naprzemiennnej, system po przeprowadzeniu weryfikacji, czy są nowe wnioski wnioskodawców, zawierające załączniki i stwierdzeniu ich braku powinien zdublować wnioski obojga wnioskodawców i stosować dalej wypłatę świadczenia w kwocie 400 zł. Skutkiem wprowadzonych zmian będzie wyeliminowanie wniosków składanych wielokrotnie przez jednego klienta oraz wniosków składanych zawierających błędne dane identyfikacyjne, jak również brak konieczności ponownego rozpatrzenia wniosków związanych z tak zwaną opieką naprzemienną. Zgodnie z przyjętymi w ramach ZUS zasadami, prace rozwojowe Krajowego Systemu Informatycznego, zwanego dalej „systemem KSI”, dotyczące dedykowanego oprogramowania stosowanego w ZUS, są wyceniane w oparciu o standardową metodologię opartą o liczbę Punktów Funkcyjnych wyznaczonych dla nowego i modyfikowanego oprogramowania. Za podstawę dla wyznaczania liczby Punktów Funkcyjnych przyjęto metodę COSMIC. W przypadku konieczności oszacowania ogólnych założeń czy też koncepcji biznesowych danego obszaru (np. potrzeby biznesowe, założenia ustaw, deregulacji itd.) – tak jak to miało miejsce przy niniejszym szacowaniu – stosuje się metodę ekspercką, tj. oszacowanie poszczególnych punktów założeń (koncepcji) w Cosmic Function Point, będącej jednostką miary wielkości funkcyjnej oprogramowania zdefiniowaną przez standard ISO/IEC 19761,

zwaną dalej „CFP”, i przeliczenie sumy CFP na PLN.

Konkretnie szacowanie przedstawione w poniższej tabeli zostało wykonane w lipcu 2025 r. na podstawie powyższego opisu zmian w systemie oraz przy przyjęciu obowiązujących dla KSI i Platformy Usług Elektronicznych, dalej „PUE”, wartości 1 CFP:

	CFP	Wartość modyfikacji	serwis – koszt na miesiąc
Koszt systemu KSI	500	7 339 634,50	73 396,35
Koszt PUE/eZUS	300	732 040,12	6 710,37
RAZEM	800	8 071 674,62	80 106,72

Uwzględniając fakt, że ponad 98% postępowań pierwszorzędowych na dzieci jest obsługiwanych automatycznie, tylko niewielka część postępowań jest obsługiwana przez pracowników, w szczególności gdy wnioskodawca dołącza do wniosku załączniki, aby udokumentować prawo do świadczenia (w tym postępowania dotyczące cudzoziemców). W konsekwencji wprowadzone rozwiązanie nieznacznie zmniejszy liczbę wniosków kierowanych do ręcznej obsługi.

Korzyści wynikające z wprowadzonych rozwiązań mogą wpływać na zmniejszenie obciążenia pracowników ZUS zajmujących się bezpośrednią obsługą klienta oraz obsługujących infolinię telefoniczną, ZUS, przez wyeliminowanie konieczności wsparcia klienta w procesie składania wniosków. Rozwiązanie proponowane w przepisach wpłynie również na zmniejszenie obciążenia systemów ZUS, systemów Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i banków odpowiedzialnych za przyjęcie wniosków od osób wnioskujących o świadczenie wychowawcze.

Zmiana przepisów ustawowych będzie korzystna dla klientów, natomiast nie spowoduje zmniejszenia kosztów obsługi świadczenia wychowawczego po stronie ZUS.

Rozwiązanie dotyczące doprecyzowania katalogu osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego przez umożliwienie otrzymywania świadczenia wychowawczego osobom, którym powierzono sprawowanie, na mocy orzeczenia sądu, bieżącej pieczy nad dzieckiem, nie będzie powodowało dodatkowych kosztów po stronie sektora finansów publicznych, gdyż te osoby już przy obecnych rozwiązaniach otrzymują 800+ jako piecza zastępcza albo w wyniku drogi odwoławczej w przypadku wydania decyzji odmownej przez ZUS.

Dodany przepis uszczegółowiający (art. 29 ust. 4a ustawy) dotyczący sposobu finansowania kosztów obsługi świadczeń wychowawczych wypłacanych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług przez powiaty na rzecz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia (art. 9b ustawy) nie powoduje wzrostu wydatków sektora finansów publicznych (koszty realizacji zadania są zawarte w ramach środków przewidzianych w OSR do ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 203), ma jedynie charakter techniczny, wskazujący źródło i sposób sfinansowania kosztów obsługi. Środki na finansowanie kosztów obsługi będą zabezpieczane corocznie w budżecie państwa. Wojewodowie będą mogli przenosić te środki finansowe w trybie art. 171 ust. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.) lub środki te będą mogły być uruchamiane w trybie art. 154 ust. 1 tej ustawy.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)

W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projektowana ustawa nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Rozwiązanie pozwoli na automatyczne, coroczne odnawianie prawa do świadczenia na kolejny roczny okres świadczeniowy bez konieczności składania wniosku, równocześnie pozostawiając osobom uprawnionym możliwość modyfikacji danych, jeżeli sytuacja rodzinna ulegnie zmianie. Jeżeli nie nastąpi modyfikacja, prawo będzie ustalane na kolejne okresy świadczeniowe na podstawie przedstawionych wcześniej danych.						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców. Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

☐ tak
☐ nie
☒ nie dotyczy

☒ zmniejszenie liczby dokumentów
☒ zmniejszenie liczby procedur
☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☐ zwiększenie liczby dokumentów
☐ zwiększenie liczby procedur
☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

☒ tak
☐ nie
☐ nie dotyczy

Komentarz:

Wprowadzane rozwiązania ograniczą liczbę procedur i liczbę obsługiwanych wniosków o świadczenie wychowawcze, a jednocześnie ograniczą czas poświęcony przez wnioskodawcę i organ przyznający na obsługę realizacji świadczenia dla każdej z rodzin.

9. Wpływ na rynek pracy

Nie powoduje wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne
☐ sytuacja i rozwój regionalny
☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

☐ demografia
☐ mienie państwowe
☒ inne: informacja dot. przetwarzania danych osobowych w związku z przedłużeniem do 10 lat okresu retencji danych z wniosków przez podmioty pośredniczące (zmiany w art. 13 ust. 21a ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci)

☐ informatyzacja
☐ zdrowie

Omówienie wpływu	Projektowana regulacja nie rozszerza zakresu danych osobowych objętych przetwarzaniem ani celu ich przetwarzania. Art. 13 ust. 21a przewiduje jedynie możliwość przechowywania przez określony czas danych zawartych we wnioskach i załącznikach składanych za pośrednictwem systemów teleinformatycznych wykorzystywanych do obsługi świadczenia wychowawczego. Celem tego rozwiązania jest zapewnienie użytkownikom dostępu do historii złożonych wniosków oraz umożliwienie prowadzenia postępowań reklamacyjnych związanych z procesem ich składania. Regulacja pozwoli również na sprawniejsze wyjaśnianie przypadków błędów technicznych oraz rozpatrywanie reklamacji dotyczących funkcjonowania systemów teleinformatycznych. Po upływie 10-letniego okresu dane będą podlegały niezwłocznemu usunięciu, co zostało wyraźnie przewidziane w projektowanym przepisie. W konsekwencji projektowana zmiana nie wprowadza nowych kategorii danych osobowych, nowych operacji przetwarzania ani nowych celów przetwarzania, lecz określa okres przechowywania danych już przetwarzanych w ramach obowiązujących procesów. Projektowane rozwiązanie nie wpływa na dotychczasowe zasady ochrony danych osobowych ani nie wymaga wprowadzenia dodatkowych mechanizmów ochrony danych ponad te, które wynikają z obowiązujących przepisów.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Ustawa, co do zasady, wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów dotyczących mechanizmu automatycznego odnawiania prawa do świadczenia wychowawczego, które wejdą w życie z dniem 1 lutego 2027 r., a zastosowanie znajdą po raz pierwszy na okres świadczeniowy rozpoczynający się w dniu 1 czerwca 2027 r.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Ewaluacja na podstawie danych ze sprawozdań rzeczowo-finansowych po roku obowiązywania ustawy; miernik – liczba wniosków o świadczenie wychowawcze.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Nie dotyczy.	

Raport z konsultacji projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Projekt został skierowany do konsultacji publicznych i opiniowania z zachowaniem ustawowych terminów zgłaszania uwag. Etap ten trwał od 20.04.2026 r. do 11.05.2026 r.

Projektowaną ustawę udostępniono w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2026 r. poz. 404) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.). W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Ponadto projekt ustawy został przesłany do opinii Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Projektowana ustawa nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

W ramach etapu konsultacji uwagi zgłosił ING Bank Śląski S.A. Uwagi te, po ich dokładnej analizie, nie zostały uwzględnione. Szczegółowe omówienie uwag (wraz ze stanowiskiem resortu rodziny w ich sprawie) zawarte jest w zestawieniu tabelarycznym stanowiącym Załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

Uwagi w ramach opiniowania zgłosił Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Urząd Ochrony Danych Osobowych. Uwagi Zakład Ubezpieczeń Społecznych zostały uzgodnione. Uwagi Urzędu Ochrony Danych Osobowych, po ich dokładnej analizie, nie zostały uwzględnione. Szczegółowe omówienie uwag (wraz ze stanowiskiem resortu rodziny w ich sprawie) zawarte jest w zestawieniach tabelarycznych stanowiących Załączniki nr 2 i 3 do niniejszego raportu.

Zestawienie uwag zgłoszonych w ramach konsultacji publicznych projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Odniesienie się do uwagi
1	ING Bank Śląski S.A.	Uwaga dotyczy postulatu wprowadzenia obowiązku przekazywania bankom oraz innym kanałom elektronicznym informacji o statusie wniosku o świadczenie wychowawcze, w sytuacji gdy Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje przedłużenia prawa do świadczenia wychowawczego, po to aby przekazywać użytkownikom informację o statusie wniosku w miejscu, gdzie wniosek został złożony (system inny niż Zakład Ubezpieczeń Społecznych). Projekt ustawy przewiduje rozszerzenie mechanizmu ustalania prawa do świadczenia wychowawczego z urzędu oraz jego przedłużania na kolejne okresy świadczeniowe. Jednocześnie projekt nie zapewnia bankom – jako kanałom składania wniosków – dostępu do informacji o statusie wniosku w przypadku jego przedłużenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Brak takiej informacji powoduje istotne problemy operacyjne i wizerunkowe po stronie banków, w szczególności: • brak możliwości udzielenia klientowi rzetelnej informacji o aktualnym statusie złożonego wniosku;	Uzupełnienie art. 13a ustawy o przepis wskazujący, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje informację o statusie wniosku (w szczególności o jego przedłużeniu) również do podmiotu, za pośrednictwem którego został złożony wniosek, jeżeli tym podmiotem był bank lub inny uprawniony dostawca systemu teleinformatycznego. Przykładowe brzmienie: „Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje bankom krajowym, spółdzielczym kasom oszczędnościowo kredytowym oraz podmiotom udostępniającym systemy teleinformatyczne, za pośrednictwem których złożono wniosek o ustalenie prawa do świadczenia	Uwaga nie została uwzględniona. Propozycja zmiany przepisów jest zbędna i prowadzi do nadmiarowej i nieuzasadnionej roli banku w procesie przyznawania świadczenia wychowawczego. Rola banku ogranicza się wyłącznie do umożliwienia elektronicznego złożenia wniosku o przyznanie świadczenia i kończyć się w momencie przekazania wniosku do ZUS. Dodatkowo nie wskazano żadnych okoliczności uzasadniających dalsze otrzymywanie i przetwarzanie przez bank kolejnych danych osobowych klienta, w tym przypadku danych z ZUS o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wychowawczego. Informacje o przyznaniu bądź odmowie przyznania świadczenia wychowawczego, wnioskodawca otrzymuje za pośrednictwem swojego konta na PUE ZUS, czyli od organu, który realizuje świadczenie wychowawcze. Ponadto propozycja rozszerzenia uprawnień banków w zakresie danych osobowych znajduje się poza wpisem do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów projektu ustawy.

projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

		- wzrost liczby zapytań i reklamacji kierowanych do banków, mimo że decyzje podejmowane są wyłącznie przez ZUS; - niespójność doświadczenia klienta pomiędzy różnymi kanałami składania wniosków (banki vs. PUE ZUS); - ryzyko błędnej interpretacji przez klientów braku informacji jako problemu po stronie banku. Z punktu widzenia sektora bankowego kluczowe jest zapewnienie symetrii informacyjnej pomiędzy kanałem składania wniosku a organem właściwym do jego rozpatrzenia. Przekazywanie informacji o statusie wniosku – analogicznie jak ma to miejsce w przypadku potwierdzenia złożenia wniosku – pozwoli ograniczyć liczbę kontaktów klientów z bankami, poprawi przejrzystość procesu oraz wpłynie pozytywnie na doświadczenie klienta korzystającego z kanałów elektronicznych.	wychowawczego, informację o statusie tego wniosku, w tym o przedłużeniu prawa do świadczenia wychowawczego.”	
--	--	--	--	--

Zestawienie uwag zgłoszonych w ramach opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Odniesienie się do uwagi
1.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	1) w art. 13: a) ust. 1 otrzymuje brzmienie: „1. Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują: 1) z urzędu, na kolejny okres świadczeniowy – w przypadku osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, które posiadają prawo do świadczenia wychowawczego w ostatnim miesiącu bieżącego okresu świadczeniowego na dane dziecko; 2) na wniosek – osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, ubiegających się o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dziecko, na które prawo do świadczenia wychowawczego nie jest im ustalone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sposób, o którym mowa w pkt 1.”. Proponowana treść zapisu wynika z konieczności zapewnienia płynnego przejścia pomiędzy okresami świadczeniowymi dla świadczenia wychowawczego oraz usprawnia proces badania prawa do ustalenia świadczenia na kolejny okres z	Uwaga uzgodniona

			urzędu. Wprowadza zasadę, iż badanie prawa do ustalenia świadczenia na nowy okres świadczeniowy może zostać zrealizowane po wypłacie świadczenia w miesiącu maju (ostatnim miesiącu okresu rozliczeniowego) a nie po 31 maja.	
--	--	--	--	--

2		W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	W art. 13 w ust. 3 w pkt 1 w lit. b wyrazy „w przypadku opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, opiekuna tymczasowego dziecka i opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia” zastępuje się wyrazami: „w przypadku opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby sprawującej bieżącą pieczę nad dzieckiem na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu, opiekuna tymczasowego dziecka i opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia”,	Uwaga uzgodniona
---	--	--	--	-------------------------

3		W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	W art. 13 w ust. 4 w pkt 3: - po lit. b dodaje się lit. ba w brzmieniu: „ba) prawomocnego orzeczenie sądu opiekuńczego o powierzeniu sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem,”. W związku ze zmianami zaproponowanymi w art. 13 ust. 3 pkt 1 lit. b i ust. 4 pkt 3 lit ba zmiany dostosowawczej w tym zakresie wymagałyby również inne regulacje zaproponowane w projekcie ustawy. - lit. cd otrzymuje brzmienie: „cd) odpis prawomocnego orzeczenia sądu wskazującego na pozostawanie dziecka pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach,”. W związku ze zmianą zaproponowaną w art. 13 ust. 4 pkt 3 lit. cd zmiany dostosowawczej w tym zakresie wymagałyby również inne regulacje ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Zaproponowane zmiany mają charakter porządkujący i doprecyzowujący, pozwalają na określenie zakresu dat	Uwaga uzgodniona
---	--	--	--	-------------------------

			obowiązywania orzeczeń.	
--	--	--	-------------------------	--

4		W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	w art. 13a ust. 2 otrzymuje brzmienie: „Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia osobie wnioskującej o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz osobie, której ustalił prawo do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, informację o przyznaniu świadczenia wychowawczego na jej profilu informacyjnym, przy czym informację o przyznaniu świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia. Informacja o przyznaniu świadczenia wychowawczego lub zawiadomienie o umieszczeniu tej informacji na profilu informacyjnym mogą zostać przesłane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osobie ubiegającej się o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego lub osobie, której przedłużono prawo do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, na wskazany we wniosku o ustalenie prawa do świadczenia	Uwaga uzgodniona
---	--	--	---	-------------------------

			wychowawczego adres poczty elektronicznej lub numer telefonu.”;	
--	--	--	---	--

5		W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	W art. 13a po ust. 2 dodaje się ust 2a i 2b w brzmieniu: „2a. Zakład Ubezpieczeń Społecznych osobie, której prawo do świadczenia wychowawczego ustalane będzie zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 1 w ostatnim miesiącu bieżącego okresu świadczeniowego udostępni informację o przygotowaniu wniosku z urzędu na jej profilu informacyjnym. Informacja o przyznaniu prawa do świadczenia zostanie udostępniona po weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego na dziecko w ostatnim miesiącu trwającego okresu świadczeniowego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1. Informacja o przyznaniu świadczenia wychowawczego lub zawiadomienie o umieszczeniu tej informacji na profilu informacyjnym mogą zostać przesłane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osobie, której przedłużono prawo do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w art. 18 ust. 2 pkt 1, na wskazany we	Uwaga uzgodniona
---	--	--	---	-------------------------

			wniosku 3 / 4 o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego adres poczty elektronicznej lub numer telefonu. 2b. Osoba, która nie otrzyma od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informacji o przygotowaniu z urzędu wniosku o świadczenie wychowawcze powinna złożyć wniosek o świadczenie wychowawcze na swoim profilu informacyjnym.”. Proponowane zmiany uporządkowują proces przygotowania systemu do automatycznej obsługi procesu przyznawania świadczeń z urzędu. W okresie lutowo-marcowym zostanie przygotowana informacja o planowanym przyznaniu świadczenia z urzędu, aby klient nie składał wniosku. W okresie kwietniowo-majowym będą wydawane informacje o przyznaniu świadczenia z urzędu, a klienci, którzy nie otrzymają informacji o przygotowaniu z urzędu wniosku o świadczenie, będą mogli złożyć wniosek.	
--	--	--	--	--

6		W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	w art. 18 ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie: „1) początku okresu, o którym mowa w ust. 1, do końca tego okresu – w przypadku osób uprawnionych do świadczenia wychowawczego, które posiadają prawo do świadczenia wychowawczego w ostatnim miesiącu bieżącego okresu świadczeniowego na dane dziecko.” Zmiana pozwoli na przygotowanie informacji o przyznaniu świadczenia po zrealizowaniu wypłaty za miesiąc maj, bez konieczności oczekiwania na dzień 31 maja.	Uwaga uzgodniona
---	--	--	--	------------------

7		W projekcie ustawy ZUS proponuje następujące zmiany, które usprawnią proces przyznawania świadczenia wychowawczego. W treści pisma zostały przekazane propozycje zmiany w następnej kolumnie.	po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu: „Art. 21a. Osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze lub otrzymująca świadczenie wychowawcze może wycofać złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, może też złożyć wniosek o wstrzymanie wypłaty świadczenia.” Proponowana zmiana umożliwi klientowi złożenie wniosku o wycofanie poprzednio złożonego wniosku lub wstrzymanie wypłaty świadczenia, który pozwoli na zmniejszenie ryzyka powstawania nadpłat.	Uwaga uzgodniona
---	--	--	--	-------------------------

8		Jak to zostało wskazane w OSR projektu jego wejście w życie będzie wymagać zmian w systemach teleinformatycznych ZUS. W dokumencie tym słusznie wskazano również, że niezbędne będzie zapewnienie odpowiedniego <i>vacatio legis</i> dla ZUS na przygotowanie i wdrożenie zmian powyższych systemów teleinformatycznych. Ze względu na procedury zamówień publicznych okres ten powinien wynosić co najmniej 9 miesięcy. Biorąc pod uwagę stan zaawansowania prac nad projektem wątpliwym jest zrealizowanie prac nad projektem przed 1 czerwca 2027 r. tj. przed rozpoczęciem okresu świadczeniowego 2027/2028.		Uwaga uzgodniona. W celu umożliwienia ZUS wdrożenia projektowanych zmian, tak aby zafunkcjonowały one od 1 czerwca 2027 r., w projektowanej ustawie zaproponowano wyłączenie stosowania ustawy z <i>dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych</i> w odniesieniu do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z dostosowaniem systemów teleinformatycznych do projektowanych zmian.
---	--	---	--	--

1	Urząd Ochrony Danych Osobowych	Na wstępie podkreślenia wymaga, że z art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych oraz z treści § 38 ust. 1 pkt 3 Regulaminu pracy Rady Ministrów⁴ należy wywodzić obowiązek przedstawiania projektu aktu prawnego dotyczącego danych osobowych do zaopiniowania organowi właściwemu w sprawie ochrony danych osobowych, co niestety nie nastąpiło. Pomimo nieotrzymania projektu ustawy do zaopiniowania, organ nadzorczy realizując swoje obowiązki w myśl zasady legalizmu przedstawia jednak uwagi do projektu ustawy, licząc na zaangażowanie na kolejnym etapie prac. Proszę zatem o przyjęcie eksperckiego stanowiska organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych i rozważenie stosownych zmian w projekcie ustawy, celem zapewnienia przyjmowanym rozwiązaniom zgodności z wymogami ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (rozporządzenia 2016/679). I. Uwaga ogólna. Projektowana ustawa zgodnie z jej uzasadnieniem ma na celu uproszczenie i usprawnienie procesu przyznawania	Brak	Uwagi nie zostały uwzględnione. Celem projektowanej ustawy jest uproszczenie i usprawnienie procesu przyznawania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wychowawczego i nie wprowadza ona żadnego, nowego, odrębnego niż dotychczas systemu przetwarzania danych osobowych. Z uwagi na duże doświadczenie i na zakres obowiązków ZUS dysponuje środkami bezpieczeństwa, które zapewniają poufność i integralność danych osób ubiegających się i pobierających świadczenie wychowawcze. W związku z tym, wejście w życie projektowanych rozwiązań w żadnym razie nie będzie wiązać się z innym niż dotychczas ryzykiem naruszenia praw i wolności osób fizycznych, których dane są/będą przetwarzane. Projektowane rozwiązania mają charakter techniczno-organizacyjny i dotyczą wyłącznie sposobu realizacji ustawowych zadań związanych z obsługą świadczenia wychowawczego i w pełni bazują na już funkcjonujących systemach teleinformatycznych wykorzystywanych od lat przez ZUS do realizacji świadczenia wychowawczego na podstawie obowiązujących od lat zapisów ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W konsekwencji w projekt w żadnym razie nie ustanawia „nowego modelu przetwarzania danych osobowych”, o którym mowa w stanowisku Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Projekt nie wprowadza również mechanizmów automatycznego podejmowania decyzji w
---	---------------------------------------	--	------	--

		świadczenia wychowawczego (tzw. 800+) poprzez wprowadzenie „mechanizmu automatycznego ustalania prawa do tego świadczenia na kolejny okres, bez konieczności ponownego składania wniosków na kolejny okres świadczeniowy”. Rozwiązania ustanawiane projektowaną ustawą będą wiązać się z przetwarzaniem danych osobowych na dużą skalę (w 2024 r. - 5 mln 193 tys. złożonych wniosków o świadczenie wychowawcze), w tym z wykorzystaniem nowego modelu przetwarzania (automatycznego podejmowania decyzji), co wiąże się wysokim z ryzykiem naruszenia praw i wolności osób fizycznych, których dane będą przetwarzane. Determinuje to zasadność skierowania do projektodawcy postulatu co do przeprowadzenia testu prywatności – projektowania ochrony danych osobowych w procesie tworzenia prawa, w tym przeprowadzenia oceny skutków dla ochrony danych. Jeżeli bowiem rodzaj przetwarzania ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować wysokie ryzyko	rozumieniu art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679. W konsekwencji brak jest podstaw do przeprowadzania oceny skutków dla ochrony danych jak i tzw. testu prywatności wskazanego w uwadze PUODO. Odnosząc się do uwagi wskazującej na konieczność przyjęcia instrumentów ochrony praw osób fizycznych, takich jak prawa do interwencji ludzkiej - osądu przez człowieka na różnych etapach przetwarzania wyjaśniam, że kwestia ta jest od 1 stycznia 2022 r., czyli od ponad 4 lat uregulowana w nowelizowanej ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Zgodnie art. 14 ust. 10 tej ustawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może podejmować rozstrzygnięcia w sprawach świadczenia wychowawczego, w tym rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych, w oparciu o wyłącznie zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, pod warunkiem zapewnienia stronie, której dotyczy podejmowane rozstrzygnięcie, prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętego rozstrzygnięcia oraz prawa do uzyskania interwencji ludzkiej, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania takiego rozstrzygnięcia. Na podstawie tej regulacji od ponad 4 lat, w sprawach dotyczących świadczenia wychowawczego, ZUS wydaje rozstrzygnięcia z użyciem automatycznego mechanizmu przetwarzania danych, które są następnie wystawiane na profilu wnioskodawcy w systemie teleinformatycznym ZUS.
--	--	--	--

		naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, projektodawca powinien uwzględnić przy określaniu sposobów przetwarzania ochronę danych w fazie projektowania. Celem takiego testu jest uwzględnienie oceny skutków przewidywanych rozwiązań prawnych dla ochrony danych, w tym przyjęcie przepisów szczegółowych zawierających rozwiązania zapewniające wyczerpującą, przejrzystą, prawidłową, właściwie wpisaną w system prawny regulację zapewniającą stosowanie przepisów o ochronie danych osobowych, w tym gwarancji ochrony praw i wolności (nie tylko prawa autonomii informacyjnej czy prawa do prywatności) podmiotów danych. Z treści projektowanych przepisów i uzasadnienia projektu nie wynika, aby taka ocena została przeprowadzona przez projektodawcę. II. Uwagi szczegółowe. 1. W art. 1 pkt 4 projektu ustawy, zmieniającym art. 13 ust. 1 ustawy prawodawca wskazuje, że: „Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego		Wnioskodawca ma prawo do odwołania się od tak podjętego rozstrzygnięcia, zgodnie ze standardami postępowania administracyjnego oraz wymogami wynikającymi z przepisów rozporządzenia RODO. Projektowana ustawa nie wprowadza więc żadnych nowych rozwiązań, eliminuje tylko z funkcjonującego od ponad 4 lat procesu przyznawania przez ZUS świadczenia wychowawczego konieczność corocznego złożenia wniosku o świadczenie na kolejny, roczny okres świadczeniowy (z wyjątkami dotyczącymi przede wszystkim wnioskowania o świadczenie na dane dziecko przez danego rodzica/opiekuna po raz pierwszy, do których bez zmian zastosowanie będzie miał dotychczasowy tryb wnioskowy). Prawo do świadczenia wychowawczego ZUS będzie ustalał samodzielnie, co roku, w oparciu o posiadane dane i informacje – zakres danych i sposób ich samodzielnego pozyskiwania przez ZUS określony w obowiązującym od lat art. 17 ww. ustawy pozostają niezmiennie Projektowane zmiany nie zakładają możliwości przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na okres dłuższy niż rok – zakładają jedynie brak konieczności corocznego wnioskowania przez rodziców/opiekunów dziecka. W zakresie uwagi do art. 1 pkt 4 zmieniającego art. 13 ust. 1 ustawy należy wskazać, że projektowany przepis nie reguluje zasad przetwarzania danych osobowych ani procedur ich weryfikacji, lecz określa wyłącznie podstawę do ustalania prawa do świadczenia
--	--	--	--	---

		wypłata następują z urzędu, na kolejny okres świadczeniowy – w przypadku osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, którym na dzień 31 maja danego roku zostało przyznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenie wychowawcze na dane dziecko.”. Zgodnie z projektowaną regulacją świadczenie wychowawcze na dziecko, o ile zostało przyznane we wcześniejszym okresie świadczeniowym - ustalane jest na kolejny okres z urzędu. Projektowana norma ma charakter blankietowy, nie zawiera rozwiązań dotyczących procedur, sposobów przetwarzania danych osobowych celem ustalania „z urzędu” prawa do świadczeń - podejmowania decyzji wywołującej określone skutki dla świadczeniobiorców. Jak wyjaśniono w uzasadnieniu, rozwiązanie to wiąże się z „mechanizmem automatycznego odnawiania prawa do świadczenia na kolejne okresy świadczeniowe”, nie wiadomo jednak jaki mechanizm będzie stosowany celem ustalenia prawa do świadczeń na kolejny okres. Organ nadzorczy zwraca uwagę,		wychowawczego z urzędu. Szczegółowe zasady pozyskiwania i weryfikacji przez ZUS danych wynikają obowiązujących od 2022 r. przepisów ustawy i pozostają poza zakresem projektowanej nowelizacji. Tym samym uwagi PUODO odnoszą się do materii nieobjętej przedmiotem projektu ustawy. Odnosząc się natomiast do uwagi dotyczącej art. 1 pkt 4 lit d zmieniającym art. 13 ust. 21 ustawy należy podkreślić, że projektowana zmiana nie rozszerza zakresu danych objętych przetwarzaniem, lecz umożliwia czasowe przechowywanie danych zawartych we wnioskach i załącznikach składanych za pośrednictwem systemów teleinformatycznych wykorzystywanych do obsługi świadczenia wychowawczego. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie użytkownikom dostępu do historii składanych wniosków oraz umożliwienie prowadzenia procesów reklamacyjnych związanych z ich składaniem. Projektowana regulacja pozwoli również na sprawniejsze wyjaśnianie przypadków błędów technicznych oraz rozpatrywanie reklamacji związanych z procesem składania wniosków. Po upływie tego okresu dane będą podlegały niezwłocznemu usunięciu, co zostało wyraźnie wskazane w projektowanym przepisie. Podsumowując, zgłoszone uwagi nie zostaną uwzględnione. Projektowana ustawa nie zmienia zakresu danych wykorzystywanych przy realizacji świadczenia wychowawczego przez ZUS, nie wprowadza też żadnych nowych mechanizmów pozyskiwania danych
--	--	--	--	--

		że o ile do wydania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działającego z urzędu miałyby dochodzić w sposób zautomatyzowany w rozumieniu art. 22 rozporządzenia 2016/6798 to taki sposób przetwarzania danych powinien wprost wynikać z przepisu prawa. Takie przepisy powinny przewidywać skonkretyzowane w normach prawnych środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą. Projektowane przepisy przewidujące automatyczne mechanizmy przetwarzania danych osobowych osób, którym ustalane i przyznawane są świadczenia, nie zawierają jednak rozwiązań określających sposoby przetwarzania danych i stanowiących gwarancje dla praw podmiotów danych. Przepisy prawa powinny jednoznacznie określać, czy w związku z przetwarzaniem danych osobowych dokonywane będzie zautomatyzowane podejmowanie decyzji w indywidualnych sprawach, w tym profilowanie osób w rozumieniu art. 4 pkt 4 rozporządzenia 2016/6799. Bowiem każdej osobie fizycznej zgodnie z art. 22 rozporządzenia		osobowych. Celem nowelizacji jest wyłącznie eliminacja konieczności corocznego składania przez obywateli wniosków o świadczenie na kolejny okres świadczeniowy oraz zapewnienie możliwości wyjaśniania przypadków reklamacyjnych.
--	--	---	--	--

		2016/679 przysługuje prawo do niepodlegania decyzjom opartym wyłącznie o zautomatyzowane przetwarzanie danych, w tym profilowanie, które wywołują wobec niej skutki prawne lub w podobny sposób istotnie na nią wpływają. Taka osoba ma wynikające z przepisów rozporządzenia 2016/679 prawo bycia poinformowaną o zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji, w tym profilowaniu oraz prawo do skorzystania z takich narzędzi jak zakwestionowanie podjętej decyzji, nawet jeśli wcześniej nie wyraziła sprzeciwu do zautomatyzowanego podejmowania decyzji uzyskując informacje o tym na podstawie art. 13 lub 14 rozporządzenia 2016/679. Odstępstwa od tej zasady są możliwe po spełnieniu jednego z warunków ustanowionych w art. 22 ust. 2, m. in. gdy decyzja taka jest dozwolona prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego, któremu podlega administrator i które przewiduje właściwe środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą. W motywie 71		
--	--	--	--	--

		rozporządzenia 2016/679 prawodawca poinstruował podmioty stosujące prawo, w tym twórców ewentualnych regulacji stanowiących normy dla ich wykonawców, że aby zapewnić rzetelność i przejrzystość przetwarzania wobec osoby, której dane dotyczą, mając na uwadze konkretne okoliczności i kontekst przetwarzania danych osobowych, administrator powinien stosować odpowiednie matematyczne lub statystyczne procedury profilowania, wdrożyć środki techniczne i organizacyjne zapewniające w szczególności korektę czynników powodujących nieprawidłowości w danych osobowych i maksymalne zmniejszenie ryzyka błędów, zabezpieczyć dane osobowe w sposób uwzględniający potencjalne ryzyko dla interesów i praw osoby, której dane dotyczą, oraz zapobiec m.in. skutkom w postaci dyskryminacji osób fizycznych z uwagi na pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, wyznanie lub przekonania, przynależność do związków zawodowych, stan genetyczny lub zdrowotny lub orientację seksualną, lub przetwarzaniu skutkującemu	
--	--	---	--

		środkami mającymi taki efekt. Administratorzy rejestrów publicznych powinni zatem stosować automatyczne przetwarzanie danych osobowych jedynie w wyjątkowych i zgodnych z prawem sytuacjach przy poszanowaniu interesów i praw osób, które dane dotyczą. Projektowany art. 13 ust. 1 projektu ustawy w sposób bardzo ogólny odnosi się do „ustalania” prawa do świadczeń „z urzędu”, nie wiadomo konkretnie w jaki sposób corocznie „ustalane” jest prawo do świadczeń wychowawczych „z urzędu”, jakie czynniki mają znaczenie dla ponownego ustalenia tego prawa, czy wiąże się to z weryfikacją informacji i danych osobowych, a jeśli tak to z jakich źródeł te informacje są czerpane (systemów, rejestrów). Aspekty te są tym bardziej istotne, gdyż regulacja jest przyjmowana dla działań podmiotów publicznych (ew. realizujących zadania publiczne) powinna odpowiadać konstytucyjnej zasadzie praworządności, jak też przepisom ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, w tym zasadzie zgodności z prawem, rzetelności i		
--	--	--	--	--

		przejrzystości z art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/67910, jak też art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2016/67911, z którego należy wywodzić także obowiązek wskazania w przepisach krajowych wszystkich celów i innych elementów niezbędnych dla kompleksowego uregulowania przetwarzania danych przez podmioty publiczne w celu realizacji ich ustawowych zadań w związku z automatycznym podejmowaniem decyzji w indywidualnych przypadkach. Jednym z przykładów regulacji zawierającej gwarancje ochrony praw i wolności osób fizycznych, wobec których ma zostać wydana decyzja oparta na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu jest art. 105a ust. 1a Prawa bankowego. W świetle zasady legalności, rzetelności i przejrzystości niezbędne jest rozszerzenie projektowanej regulacji tak, aby cały proces przetwarzania został rzetelnie i wyczerpująco opisany w przepisach ustawy. Przejrzystość tego procesu ma znaczenie zarówno dla stosujących takie rozwiązanie administratorów przetwarzających dane, jak i dla	
--	--	--	--

		podmiotów, których dane miałyby być przetwarzane¹³. Zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych jest wyjątkowo inwazyjną formą przetwarzania danych, obarczoną bardzo wysokim ryzykiem naruszenia praw i wolności osób fizycznych zwłaszcza w sytuacji, gdy dane osobowe są przetwarzane w szerokim zakresie i skali. Wdrażanie „mechanizmu automatycznego ustalania prawa do świadczenia” z pewnością wiązać się będzie z szeregiem założeń dotyczących środowisk, w których będą one działać. Kluczowe jest w tej sytuacji zapewnienie, aby mechanizmy te nie podejmowały autonomicznych, niekontrolowanych decyzji, które wpływają na podstawowe prawa jednostek, tym samym posiadały odpowiednie zabezpieczenia w postaci mechanizmu odraczania procesu decyzyjnego w sytuacjach niepewnych, ale także zabezpieczeń przez modyfikującą ich działania. Niezbędne jest przyjęcie instrumentów ochrony praw osób fizycznych, takich jak prawa do interwencji ludzkiej - osądu przez człowieka na różnych etapach przetwarzania. Zakładane		
--	--	---	--	--

		rozwiązania uzasadniają przeprowadzenie oceny skutków planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych, o której mowa w cz. I niniejszego pisma. Ułatwi ona dokonanie przez projektodawcę identyfikacji wszystkich ryzyk dla przetwarzanych danych osobowych w procesie ustalania prawa do świadczenia „z urzędu”, jak również zweryfikowanie niezbędności wprowadzanych rozwiązań tak, aby stworzyć regulacje kompletne i przejrzyste, gwarantujące odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane mają być przetwarzane dla realizacji obowiązków wynikających z projektowanych przepisów. Przeprowadzona ww. analiza pozwoli m.in. zbadać czy projektowane przepisy zgodnie z art. 6 ust. 3 z rozporządzenia 2016/679 14 są proporcjonalne i stanowiące gwarancje odpowiednie do ratio legis, tj. do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu oraz spełniać warunki wynikające z art. 22 rozporządzenia 2016/679. 2. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 13 ust. 21 projektu ustawy:	
--	--	--	--

		„Banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz podmiot udostępniający system teleinformatyczny wskazany w informacji, o której mowa w ust. 6, których systemy teleinformatyczne, o których mowa odpowiednio w ust. 5 pkt 2 albo 4, są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, usuwają dane objęte treścią tych wniosków i załączników niezwłocznie po otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Minister właściwy do spraw rodziny, którego system teleinformatyczny, o którym mowa w ust. 5 pkt 3, jest wykorzystywany do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, usuwa dane objęte treścią tych wniosków i załączników po upływie 10 lat od otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.”. Projektowana regulacja przewiduje 10-cio letni okres przetwarzania danych osobowych zawartych we wnioskach i załącznikach o przyznanie		
--	--	--	--	--

		świadczenia wychowawczego, o ile przekazywane są (do ZUS) z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego ministra właściwego do spraw rodziny. Obecnie obowiązująca norma wskazuje, że wszystkie podmioty (banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowokredytowe, w tym minister właściwy do spraw rodziny oraz podmiot udostępniający system teleinformatyczny) usuwają dane objęte treścią tych wniosków i załączników niezwłocznie po otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Niejasne jest zatem dlaczego projektodawca zdecydował, że dane osobowe przekazywane tą drogą są przetwarzane jeszcze przez kolejne 10 lat. W projektowanych przepisach brak jest wskazania celu takiego przetwarzania – choć wskazana w uzasadnieniu do projektu ustawy potrzeba realizacji praw wnioskodawców (dostęp do złożonych wniosków) nie powinna być podważana - a jest to niezbędne przez wzgląd na zasady i warunki wynikające z art. 6 ust. 3 rozporządzenia. W		
--	--	---	--	--

		uzasadnieniu do projektu ustawy brak jest rzetelnego uzasadnienia dla tak przyjętego okresu przetwarzania danych osobowych (wysyłanych z wykorzystaniem systemu ministra właściwego do spraw rodziny). Projektodawca w uzasadnieniu wskazuje jedynie, że: „Jest to zasadne w szczególności w kontekście samego użytkownika, tj. osoby uprawnionej wnioskującej tą drogą o świadczenie wychowawcze, która na swoim koncie w ww. systemie zawsze będzie miała dostęp do wszystkich wysłanych wniosków, w tym także tych wysłanych do ZUS, co obecnie jest niemożliwe z uwagi na wymóg niezwłocznego usuwania tych danych po przekazaniu wniosku o świadczenie wychowawcze do ZUS”. Dodatkowo niepokojące jest również zastosowanie w uzasadnieniu sformułowanie „w szczególności” w kontekście przetwarzania danych osobowych przez okres 10-ciu lat, co oznaczać może o istnieniu innych bliżej nieokreślonych celów przetwarzania danych osobowych w tym okresie. Przepisy prawa powinny precyzyjnie określać kwestie związane z retencją		
--	--	--	--	--

		danych osobowych zwłaszcza, gdy za proces przetwarzania danych osobowych odpowiedzialny jest podmiot publiczny (administrator), który powinien kierować się wiążącymi go, konkretnymi przepisami prawa. Niezbędne jest zatem uzasadnienie przez projektodawcę przyjętego okresu retencji danych i doprecyzowania w projektowanych przepisach celem zapewnienia zgodności z art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2016/679 ale i zasadami dotyczącymi przetwarzania danych osobowych: zgodności z prawem, przejrzystości i rzetelności; ograniczenia przechowywania jak również rozliczalności (art. 5 ust. 1 lit. a, lit. e i ust. 2 rozporządzenia 2016/679), która wymaga od administratora (tu: podmiotu publicznego), by wykazał zgodność przetwarzania danych osobowych zgodnie z zasadami ochrony danych.		
--	--	--	--	--

Zestawienie nieuwzględnionych uwag zgłoszonych w ramach opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Odniesienie się do uwagi
1.	Urząd Ochrony Danych Osobowych	Na wstępie podkreślenia wymaga, że z art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych oraz z treści § 38 ust. 1 pkt 3 Regulaminu pracy Rady Ministrów⁴ należy wywodzić obowiązek przedstawiania projektu aktu prawnego dotyczącego danych osobowych do zaopiniowania organowi właściwemu w sprawie ochrony danych osobowych, co niestety nie nastąpiło. Pomimo nieotrzymania projektu ustawy do zaopiniowania, organ nadzorczy realizując swoje obowiązki w myśl zasady legalizmu przedstawia jednak uwagi do projektu ustawy, licząc na zaangażowanie na kolejnym etapie prac. Proszę zatem o przyjęcie eksperckiego stanowiska organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych i rozważenie stosownych zmian w projekcie ustawy, celem zapewnienia przyjmowanym rozwiązaniom zgodności z wymogami ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (rozporządzenia 2016/679). I. Uwaga ogólna. Projektowana ustawa zgodnie z jej uzasadnieniem ma na celu uproszczenie i usprawnienie procesu przyznawania świadczenia wychowawczego (tzw. 800+) poprzez wprowadzenie „mechanizmu automatycznego ustalania prawa do tego świadczenia na kolejny okres, bez konieczności ponownego składania wniosków na kolejny okres	Brak	Uwagi nie zostały uwzględnione. Celem projektowanej ustawy jest uproszczenie i usprawnienie procesu przyznawania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wychowawczego i nie wprowadza ona żadnego, nowego, odrębnego niż dotychczas systemu przetwarzania danych osobowych. Z uwagi na duże doświadczenie i na zakres obowiązków ZUS dysponuje środkami bezpieczeństwa, które zapewniają poufność i integralność danych osób ubiegających się i pobierających świadczenie wychowawcze. W związku z tym, wejście w życie projektowanych rozwiązań w żadnym razie nie będzie wiązać się z innym niż dotychczas ryzykiem naruszenia praw i wolności osób fizycznych, których dane są/będą przetwarzane. Projektowane rozwiązania mają charakter techniczno-organizacyjny i dotyczą wyłącznie sposobu realizacji ustawowych zadań związanych z obsługą świadczenia wychowawczego i w pełni bazują na już funkcjonujących systemach teleinformatycznych wykorzystywanych od lat przez ZUS do realizacji świadczenia

	świadczeniowy”. Rozwiązania ustanawiane projektowaną ustawą będą wiązać się z przetwarzaniem danych osobowych na dużą skalę (w 2024 r. - 5 mln 193 tys. złożonych wniosków o świadczenie wychowawcze), w tym z wykorzystaniem nowego modelu przetwarzania (automatycznego podejmowania decyzji), co wiąże się wysokim z ryzykiem naruszenia praw i wolności osób fizycznych, których dane będą przetwarzane. Determinuje to zasadność skierowania do projektodawcy postulatu co do przeprowadzenia testu prywatności – projektowania ochrony danych osobowych w procesie tworzenia prawa, w tym przeprowadzenia oceny skutków dla ochrony danych. Jeżeli bowiem rodzaj przetwarzania ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, projektodawca powinien uwzględnić przy określaniu sposobów przetwarzania ochronę danych w fazie projektowania. Celem takiego testu jest uwzględnienie oceny skutków przewidywanych rozwiązań prawnych dla ochrony danych, w tym przyjęcie przepisów szczegółowych zawierających rozwiązania zapewniające wyczerpującą, przejrzystą, prawidłową, właściwie wpisaną w system prawny regulację zapewniającą stosowanie przepisów o ochronie danych osobowych, w tym gwarancji ochrony praw i wolności (nie tylko prawa autonomii informacyjnej czy prawa do prywatności) podmiotów danych. Z treści projektowanych przepisów i uzasadnienia projektu nie wynika, aby taka ocena została przeprowadzona przez projektodawcę. II. Uwagi szczegółowe. 1. W art. 1 pkt 4 projektu ustawy, zmieniającym art. 13 ust. 1 ustawy prawodawca wskazuje, że: „Ustalenie prawa do	wychowawczego na podstawie obowiązujących od lat zapisów ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W konsekwencji w projekt w żadnym razie nie ustanawia „nowego modelu przetwarzania danych osobowych”, o którym mowa w stanowisku Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Projekt nie wprowadza również mechanizmów automatycznego podejmowania decyzji w rozumieniu art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679. W konsekwencji brak jest podstaw do przeprowadzania oceny skutków dla ochrony danych jak i tzw. testu prywatności wskazanego w uwadze PUODO. Odnosząc się do uwagi wskazującej na konieczność przyjęcia instrumentów ochrony praw osób fizycznych, takich jak prawa do interwencji ludzkiej - osądu przez człowieka na różnych etapach przetwarzania wyjaśniam, że kwestia ta jest od 1 stycznia 2022 r., czyli od ponad 4 lat uregulowana w nowelizowanej ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Zgodnie art. 14 ust. 10 tej ustawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może podejmować rozstrzygnięcia w sprawach świadczenia wychowawczego, w tym rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych, w oparciu o wyłącznie zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, pod warunkiem zapewnienia stronie, której dotyczy podejmowane rozstrzygnięcie, prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętego rozstrzygnięcia oraz prawa do uzyskania interwencji ludzkiej, do wyrażenia
--	---	---

	świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują z urzędu, na kolejny okres świadczeniowy – w przypadku osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, którym na dzień 31 maja danego roku zostało przyznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenie wychowawcze na dane dziecko.”. Zgodnie z projektowaną regulacją świadczenie wychowawcze na dziecko, o ile zostało przyznane we wcześniejszym okresie świadczeniowym - ustalane jest na kolejny okres z urzędu. Projektowana norma ma charakter blankietowy, nie zawiera rozwiązań dotyczących procedur, sposobów przetwarzania danych osobowych celem ustalania „z urzędu” prawa do świadczeń - podejmowania decyzji wywołującej określone skutki dla świadczeniobiorców. Jak wyjaśniono w uzasadnieniu, rozwiązanie to wiąże się z „mechanizmem automatycznego odnawiania prawa do świadczenia na kolejne okresy świadczeniowe”, nie wiadomo jednak jaki mechanizm będzie stosowany celem ustalenia prawa do świadczeń na kolejny okres. Organ nadzorczy zwraca uwagę, że o ile do wydania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działającego z urzędu miałyby dochodzić w sposób zautomatyzowany w rozumieniu art. 22 rozporządzenia 2016/6798 to taki sposób przetwarzania danych powinien wprost wynikać z przepisu prawa. Takie przepisy powinny przewidywać skonkretyzowane w normach prawnych środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą. Projektowane przepisy przewidujące automatyczne mechanizmy przetwarzania danych osobowych osób, którym ustalane i przyznawane są świadczenia, nie zawierają jednak rozwiązań określających sposoby przetwarzania danych i stanowiących gwarancje dla praw podmiotów danych. Przepisy prawa powinny	własnego stanowiska i do zakwestionowania takiego rozstrzygnięcia. Na podstawie tej regulacji od ponad 4 lat, w sprawach dotyczących świadczenia wychowawczego, ZUS wydaje rozstrzygnięcia z użyciem automatycznego mechanizmu przetwarzania danych, które są następnie wystawiane na profilu wnioskodawcy w systemie teleinformatycznym ZUS. Wnioskodawca ma prawo do odwołania się od tak podjętego rozstrzygnięcia, zgodnie ze standardami postępowania administracyjnego oraz wymogami wynikającymi z przepisów rozporządzenia RODO. Projektowana ustawa nie wprowadza więc żadnych nowych rozwiązań, eliminuje tylko z funkcjonującego od ponad 4 lat procesu przyznawania przez ZUS świadczenia wychowawczego konieczność corocznego złożenia wniosku o świadczenie na kolejny, roczny okres świadczeniowy (z wyjątkami dotyczącymi przede wszystkim wnioskowania o świadczenie na dane dziecko przez danego rodzica/opiekuna po raz pierwszy, do których bez zmian zastosowanie będzie miał dotychczasowy tryb wnioskowy). Prawo do świadczenia wychowawczego ZUS będzie ustalał samodzielnie, co roku, w oparciu o posiadane dane i informacje – zakres danych i sposób ich samodzielnego pozyskiwania przez ZUS określony w obowiązującym od lat art. 17 ww. ustawy pozostają niezmiennie Projektowane zmiany nie zakładają możliwości przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na okres dłuższy niż rok – zakładają jedynie brak konieczności corocznego wnioskowania przez
--	--	---

		jednoznacznie określać, czy w związku z przetwarzaniem danych osobowych dokonywane będzie zautomatyzowane podejmowanie decyzji w indywidualnych sprawach, w tym profilowanie osób w rozumieniu art. 4 pkt 4 rozporządzenia 2016/6799. Bowiem każdej osobie fizycznej zgodnie z art. 22 rozporządzenia 2016/679 przysługuje prawo do niepodlegania decyzjom opartym wyłącznie o zautomatyzowane przetwarzanie danych, w tym profilowanie, które wywołują wobec niej skutki prawne lub w podobny sposób istotnie na nią wpływają. Taka osoba ma wynikające z przepisów rozporządzenia 2016/679 prawo bycia poinformowaną o zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji, w tym profilowaniu oraz prawo do skorzystania z takich narzędzi jak zakwestionowanie podjętej decyzji, nawet jeśli wcześniej nie wyraziła sprzeciwu do zautomatyzowanego podejmowania decyzji uzyskując informacje o tym na podstawie art. 13 lub 14 rozporządzenia 2016/679. Odstępstwa od tej zasady są możliwe po spełnieniu jednego z warunków ustanowionych w art. 22 ust. 2, m. in. gdy decyzja taka jest dozwolona prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego, któremu podlega administrator i które przewiduje właściwe środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą. W motywie 71 rozporządzenia 2016/679 prawodawca poinstruował podmioty stosujące prawo, w tym twórców ewentualnych regulacji stanowiących normy dla ich wykonawców, że aby zapewnić rzetelność i przejrzystość przetwarzania wobec osoby, której dane dotyczą, mając na uwadze konkretne okoliczności i kontekst przetwarzania danych osobowych, administrator powinien stosować odpowiednie matematyczne lub statystyczne procedury profilowania, wdrożyć środki techniczne i organizacyjne zapewniające w szczególności korektę		rodziców/opiekunów dziecka. W zakresie uwagi do art. 1 pkt 4 zmieniającego art. 13 ust. 1 ustawy należy wskazać, że projektowany przepis nie reguluje zasad przetwarzania danych osobowych ani procedur ich weryfikacji, lecz określa wyłącznie podstawę do ustalania prawa do świadczenia wychowawczego z urzędu. Szczegółowe zasady pozyskiwania i weryfikacji przez ZUS danych wynikają obowiązujących od 2022 r. przepisów ustawy i pozostają poza zakresem projektowanej nowelizacji. Tym samym uwagi PUODO odnoszą się do materii nieobjętej przedmiotem projektu ustawy. Odnosząc się natomiast do uwagi dotyczącej art. 1 pkt 4 lit d zmieniającym art. 13 ust. 21 ustawy należy podkreślić, że projektowana zmiana nie rozszerza zakresu danych objętych przetwarzaniem, lecz umożliwia czasowe przechowywanie danych zawartych we wnioskach i załącznikach składanych za pośrednictwem systemów teleinformatycznych wykorzystywanych do obsługi świadczenia wychowawczego. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie użytkownikom dostępu do historii składanych wniosków oraz umożliwienie prowadzenia procesów reklamacyjnych związanych z ich składaniem. Projektowana regulacja pozwoli również na sprawniejsze wyjaśnianie przypadków błędów technicznych oraz rozpatrywanie reklamacji związanych z procesem składania wniosków. Po upływie tego okresu dane będą podlegały niezwłocznemu usunięciu, co zostało wyraźnie wskazane w projektowanym przepisie.
--	--	--	--	---

	czynników powodujących nieprawidłowości w danych osobowych i maksymalne zmniejszenie ryzyka błędów, zabezpieczyć dane osobowe w sposób uwzględniający potencjalne ryzyko dla interesów i praw osoby, której dane dotyczą, oraz zapobiec m.in. skutkom w postaci dyskryminacji osób fizycznych z uwagi na pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, wyznanie lub przekonania, przynależność do związków zawodowych, stan genetyczny lub zdrowotny lub orientację seksualną, lub przetwarzaniu skutkującemu środkami mającymi taki efekt. Administratorzy rejestrów publicznych powinni zatem stosować automatyczne przetwarzanie danych osobowych jedynie w wyjątkowych i zgodnych z prawem sytuacjach przy poszanowaniu interesów i praw osób, które dane dotyczą. Projektowany art. 13 ust. 1 projektu ustawy w sposób bardzo ogólny odnosi się do „ustalania” prawa do świadczeń „z urzędu”, nie wiadomo konkretnie w jaki sposób corocznie „ustalane” jest prawo do świadczeń wychowawczych „z urzędu”, jakie czynniki mają znaczenie dla ponownego ustalenia tego prawa, czy wiąże się to z weryfikacją informacji i danych osobowych, a jeśli tak to z jakich źródeł te informacje są czerpane (systemów, rejestrów). Aspekty te są tym bardziej istotne, gdyż regulacja jest przyjmowana dla działań podmiotów publicznych (ew. realizujących zadania publiczne) powinna odpowiadać konstytucyjnej zasadzie praworządności, jak też przepisom ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, w tym zasadzie zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości z art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/67910, jak też art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2016/67911, z którego należy wywodzić także obowiązek wskazania w przepisach krajowych wszystkich celów i innych elementów niezbędnych dla kompleksowego uregulowania przetwarzania danych		Podsumowując, zgłoszone uwagi nie zostaną uwzględnione. Projektowana ustawa nie zmienia zakresu danych wykorzystywanych przy realizacji świadczenia wychowawczego przez ZUS, nie wprowadza też żadnych nowych mechanizmów pozyskiwania danych osobowych. Celem nowelizacji jest wyłącznie eliminacja konieczności corocznego składania przez obywateli wniosków o świadczenie na kolejny okres świadczeniowy oraz zapewnienie możliwości wyjaśniania przypadków reklamacyjnych.
--	---	--	--

		przez podmioty publiczne w celu realizacji ich ustawowych zadań w związku z automatycznym podejmowaniem decyzji w indywidualnych przypadkach. Jednym z przykładów regulacji zawierającej gwarancje ochrony praw i wolności osób fizycznych, wobec których ma zostać wydana decyzja oparta na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu jest art. 105a ust. 1a Prawa bankowego. W świetle zasady legalności, rzetelności i przejrzystości niezbędne jest rozszerzenie projektowanej regulacji tak, aby cały proces przetwarzania został rzetelnie i wyczerpująco opisany w przepisach ustawy. Przejrzystość tego procesu ma znaczenie zarówno dla stosujących takie rozwiązanie administratorów przetwarzających dane, jak i dla podmiotów, których dane miałyby być przetwarzane¹³. Zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych jest wyjątkowo inwazyjną formą przetwarzania danych, obciążoną bardzo wysokim ryzykiem naruszenia praw i wolności osób fizycznych zwłaszcza w sytuacji, gdy dane osobowe są przetwarzane w szerokim zakresie i skali. Wdrażanie „mechanizmu automatycznego ustalania prawa do świadczenia” z pewnością wiązać się będzie z szeregiem założeń dotyczących środowisk, w których będą one działać. Kluczowe jest w tej sytuacji zapewnienie, aby mechanizmy te nie podejmowały autonomicznych, niekontrolowanych decyzji, które wpływają na podstawowe prawa jednostek, tym samym posiadały odpowiednie zabezpieczenia w postaci mechanizmu odraczania procesu decyzyjnego w sytuacjach niepewnych, ale także zabezpieczeń przez modyfikującą ich działania. Niezbędne jest przyjęcie instrumentów ochrony praw osób fizycznych, takich jak prawa do interwencji ludzkiej - osądu przez człowieka na różnych etapach przetwarzania. Zakładane rozwiązania uzasadniają przeprowadzenie oceny skutków		
--	--	--	--	--

		planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych, o której mowa w cz. I niniejszego pisma. Ułatwi ona dokonanie przez projektodawcę identyfikacji wszystkich ryzyk dla przetwarzanych danych osobowych w procesie ustalania prawa do świadczenia „z urzędu”, jak również zweryfikowanie niezbędności wprowadzanych rozwiązań tak, aby stworzyć regulacje kompletne i przejrzyste, gwarantujące odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane mają być przetwarzane dla realizacji obowiązków wynikających z projektowanych przepisów. Przeprowadzona ww. analiza pozwoli m.in. zbadać czy projektowane przepisy zgodnie z art. 6 ust. 3 z rozporządzenia 2016/679 14 są proporcjonalne i stanowiące gwarancje odpowiednie do ratio legis, tj. do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu oraz spełniać warunki wynikające z art. 22 rozporządzenia 2016/679. 2. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 13 ust. 21 projektu ustawy: „Banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz podmiot udostępniający system teleinformatyczny wskazany w informacji, o której mowa w ust. 6, których systemy teleinformatyczne, o których mowa odpowiednio w ust. 5 pkt 2 albo 4, są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, usuwają dane objęte treścią tych wniosków i załączników niezwłocznie po otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Minister właściwy do spraw rodziny, którego system teleinformatyczny, o którym mowa w ust. 5 pkt 3, jest wykorzystywany do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, usuwa dane objęte treścią tych wniosków i załączników po upływie 10		
--	--	--	--	--

		lat od otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.”. Projektowana regulacja przewiduje 10-cio letni okres przetwarzania danych osobowych zawartych we wnioskach i załącznikach o przyznanie świadczenia wychowawczego, o ile przekazywane są (do ZUS) z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego ministra właściwego do spraw rodziny. Obecnie obowiązująca norma wskazuje, że wszystkie podmioty (banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowokredytowe, w tym minister właściwy do spraw rodziny oraz podmiot udostępniający system teleinformatyczny) usuwają dane objęte treścią tych wniosków i załączników niezwłocznie po otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Niejasne jest zatem dlaczego projektodawca zdecydował, że dane osobowe przekazywane tą drogą są przetwarzane jeszcze przez kolejne 10 lat. W projektowanych przepisach brak jest wskazania celu takiego przetwarzania – choć wskazana w uzasadnieniu do projektu ustawy potrzeba realizacji praw wnioskodawców (dostęp do złożonych wniosków) nie powinna być podważana - a jest to niezbędne przez wzgląd na zasady i warunki wynikające z art. 6 ust. 3 rozporządzenia. W uzasadnieniu do projektu ustawy brak jest rzetelnego uzasadnienia dla tak przyjętego okresu przetwarzania danych osobowych (wysyłanych z wykorzystaniem systemu ministra właściwego do spraw rodziny). Projektodawca w uzasadnieniu wskazuje jedynie, że: „Jest to zasadne w szczególności w kontekście samego użytkownika, tj. osoby uprawnionej wnioskującej tą drogą o świadczenie wychowawcze, która na swoim koncie w ww. systemie zawsze będzie miała dostęp do wszystkich wysłanych wniosków, w tym także tych wysłanych do ZUS, co obecnie jest niemożliwe z		
--	--	--	--	--

		uwagi na wymóg niezwłocznego usuwania tych danych po przekazaniu wniosku o świadczenie wychowawcze do ZUS”. Dodatkowo niepokojące jest również zastosowane w uzasadnieniu sformułowanie „w szczególności” w kontekście przetwarzania danych osobowych przez okres 10-ciu lat, co oznaczać może o istnieniu innych bliżej nieokreślonych celów przetwarzania danych osobowych w tym okresie. Przepisy prawa powinny precyzyjnie określać kwestie związane z retencją danych osobowych zwłaszcza, gdy za proces przetwarzania danych osobowych odpowiedzialny jest podmiot publiczny (administrator), który powinien kierować się wiążącymi go, konkretnymi przepisami prawa. Niezbędne jest zatem uzasadnienie przez projektodawcę przyjętego okresu retencji danych i doprecyzowania w projektowanych przepisach celem zapewnienia zgodności z art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2016/679 ale i zasadami dotyczącymi przetwarzania danych osobowych: zgodności z prawem, przejrzystości i rzetelności; ograniczenia przechowywania jak również rozliczalności (art. 5 ust. 1 lit. a, lit. e i ust. 2 rozporządzenia 2016/679), która wymaga od administratora (tu: podmiotu publicznego), by wykazał zgodność przetwarzania danych osobowych zgodnie z zasadami ochrony danych.		
--	--	--	--	--